

**Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання
Програми економічного і соціального розвитку
Херсонської міської територіальної громади на 2022 рік
для довкілля, у тому числі для здоров'я населення**

На виконання статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» замовник у межах своєї компетенції має здійснювати моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, за визначеними індикаторами (таблиця 2), у сферах, в яких реалізуються заходи Програми (1), один раз на рік оприлюднювати його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, має вживати заходів для їх усунення.

На підставі поведеного аналізу зроблено висновок, що в цілому Програма відповідає державним та регіональним стратегічним документам, не передбачає заходів, які б мали значний негативний довготривалий вплив на навколишнє середовище.

Не зважаючи на зазначене рекомендується здійснення наступних контрольних заходів:

1. Порівняння фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками у сферах, в яких реалізуються заходи Програми. У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку реалізацією заходів Програми.

2. Порівняння захворюваності населення з минулорічними показниками у містах області, в яких реалізуються заходи Програми, 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження. Разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією Програми.

1. Вибір екологічних показників

Екологічні показники є основним інструментом для проведення оцінки стану навколишнього середовища в країнах Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії. Вибрані належним чином показники, що базуються на достатніх часових рядах даних (часові тренди), можуть не тільки відображати основні тенденції, але й сприяти аналізу причин та наслідків екологічної обстановки, що склалася. Також дозволяють спостерігати за ходом здійснення та ефективністю екологічної політики в країнах.

В залежності від ролі показника в оцінці конкретного питання показники класифікуються за схемою Європейської агенції з навколишнього середовища РС-Т-С-В-Р (DPSIR): Рушійні сили – Тиск – Стан – Вплив – Реагування.

РС – Рушійні сили (Driving force) – соціально-економічні фактори та види діяльності, що посилюють або зменшують навантаження на довкілля.

Т – Тиск (Pressure) – пряме антропогенне навантаження на довкілля, що здійснюється через викиди та скиди забруднюючих речовин, використання природних ресурсів.

С – Стан (State) – відносяться до поточного стану та тенденцій змін навколишнього середовища, що включають також параметри якості основних складових довкілля.

В – Вплив (Impact) – наслідки зміни довкілля для здоров'я населення, наслідки для природи та біорізноманіття.

Р – Реагування (Response) – конкретні дії, що спрямовані на вирішення екологічних проблем.

Згідно системи аналізу за цієї схемою, соціальний і економічний розвиток збільшує тиск на довкілля і, як наслідок, спричиняє зміни довкілля – наприклад, створення адекватних умов для здоров'я, доступності ресурсів і біорізноманіття. Нарешті, це призводить до протистояння людського здоров'я, екосистем і матеріалів, які можуть спричинити негативну соціальну реакцію, що підтримується рушійними силами через тиск на довкілля або фактори впливу безпосередньо, через адаптацію або запобіжні дії.

2. Індикатори моніторингу

У звіті про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування «Програма соціального і економічного розвитку Херсонської міської територіальної громади на 2022 рік» (далі – Програма) було проаналізовано рушійні сили, їх тиск на середовище та вплив, а також запропоновано варіанти реагування.

За результатами було відібрано індикатори моніторингу наслідків виконання Програми відповідно до вимог Закону України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та індикатори виконання Цілей сталого розвитку для України, які корелюють із завданнями Програми.

Зазначені в Програмі показники моніторингу уточнено та приведено у відповідність до вимог діючого законодавства (таблиця 1,2).

Таблиця 1

Рушійні сили	Атмосферне повітря	Компоненти довкілля та здоров'я населення, які зазнають впливу						
		Клімат	Вода	Земельні ресурси	Природоохоронні території	Біорізноманіття	Генерація відходів	Здоров'я мешканців громади
Реалізація економічного потенціалу Херсонської міської територіальної громади								
Містобудування та архітектура	I-24	I-24	I-24	I-24, I-29, I-30, I-9, I-10	I-24, I-9, I-10	I-24, I-11	I-24	I-24, I-8
Розвиток реального сектора економіки								
Промисловість	I-1, I-2, I-3, I-4	I-2, I-3	I-5, I-6, I-7			I-13, I-14, I-15		
Будівництво	I-1, I-2, I-3, I-4	I-2, I-3	I-5, I-6, I-7	I-9, I-10	I-9, I-10		I-13	
АПК	I-3	I-2, I-3	I-5, I-6, I-7,	I-18, I-19	I-9, I-10		I-13, I-14, I-15	I-8
ЖКГ	I-4	I-2, I-3	I-7, I-5, I-6, I-10, I-31, I-32	I-9, I-10	I-9, I-10		I-13, I-14, I-15, I-33, I-34	I-8
Транспорт та	I-3, I-1	I-2, I-3						

міська мобільність							
Дорожнє господарство	I-3, I-1	I-2, I-3				I-13	
Природокористування та безпека життєдіяльності людини							
Екологія						I-30	
Техногенна безпека				I-29			

Таблиця 2

Номер в таблиці 1	Індикатор	Визначення (кількісні та якісні показники)	Джерело (метод визначення)	Критерій досягнення цілей документу (цільові значення)
I-1	Якість повітря загалом по громаді	Показники згідно Постанови № 827 від 14.08. 2019 р	Автоматичні станції моніторингу	Якість повітря в межах норми по кожній із АСМП
I-2	Обсяг викидів парникових газів	Відповідно Закону України «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів»	Статистична звітність згідно зазначеного Закону	Відповідно до поточних значень цілей НВВ
I-3	Глобальний індикатор ЦСР 11.6.2 - усереднений річний рівень пилу в атмосферному повітрі населених пунктів громади	Показники PM25, PM10	Автоматичні станції моніторингу	Рівень пилу в межах норми
I-4	Індикатор ЦСР 11.5.1 - Обсяг викидів у атмосферне повітря забруднюючих речовин, % до рівня 2015 року	Обсяг викидів у атмосферне повітря забруднюючих речовин, % до рівня 2015 року	Статистична звітність суб'єктів господарювання	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-5	індикатор ЦСР 6.3.2 - частка безпечно очищених стічних вод	Частка скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти у загальному обсязі скидів, %	Статистична звітність суб'єктів господарювання	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-6	Аналіз проб, взятих з централізованої мережі та криниць громадського користування	Показники згідно ДСанПіН 2.2.4-171-10	Щорічний аналіз проб води із джерел питного водопостачання	Якість води в межах норми по кожній з проб
I-7	Якість поверхневих вод	Показники <u>Нормативів ЕБВО від 30.07.12</u>	Щорічний аналіз проб води із відповідних поверхневих водних об'єктів	Якість води в межах норми по кожній з проб
I-8	індикатор ЦСР 6.2.1 - Частка сільського населення, яке має доступ до покращених умов санітарії, %	Кількість сільського населення, що використовує каналізаційні системи із очищенням стічних вод поділена на загальну кількість сільського населення громади	Статистична звітність суб'єктів господарювання	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-9	Кількість порушень режиму прибережно - захисних смуг	Кількість порушень режиму прибережно - захисних смуг	Статистична звітність контролюючих органів, звернення громадян	Не більше ніж в минулому звітному періоді
I-10	Кількість порушень режиму зон санітарної охорони джерел	Кількість порушень режиму зон санітарної охорони джерел	Статистична звітність контролюючих	Не більше ніж в минулому звітному

	питного водопостачання	питного водопостачання	органів, звернення громадян	періоді
I-11	Індикатор ЦСР № 15.2.1 - пропорція озеленених територій в громаді	Площа фактичних озеленених територій поділена на площу території громади. Площа фактично озеленених територій визначається за індексом NDVI - густи багаторічна рослинність	дані дистанційного зондування землі (космосзнімки Sentinel 2) інформація про площу території громади	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-12	Індикатор ЦСР № 15.2.1 - Пропорція територій ПЗФ в громаді	площа фактичних озеленених територій поділена на площу території громади.	Дані земельного кадастру	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-13	Загальний обсяг утворення ТПВ.	Обсяг утворення твердих побутових відходів, класифікованих згідно Державного класифікатора відходів ДК 005-96	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)	Не більше, ніж в попередньому звітному періоді
I-14	Глобальний індикатор ЦСР 12.5.1 - Рівень переробки відходів	Обсяг ТПВ, що спрямовуються на повторне використання та перероблення поділений на загальний обсяг утворення ТПВ	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-15	Обсяг утворення небезпечних відходів	Обсяг утворення небезпечних відходів 1-3 класу безпеки	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)	Не більше ніж в попередньому звітному періоді
I-16	Частка населення, задоволеного останнім досвідом користування державними послугами, %	Частка населення, задоволеного останнім досвідом користування державними послугами, %		Не менше ніж в минулому звітному періоді
I-17	Показник сприйняття корупції в державному секторі з боку ділових кіл та експертів	Показник сприйняття корупції в державному секторі з боку ділових кіл та експертів		Не менше ніж в минулому звітному періоді
I-18	Індикатор ЦСР 2.3.3. Частка сільськогосподарських угідь під органічним виробництвом у загальній площі сільськогосподарських угідь.	Частка сільськогосподарських угідь під органічним виробництвом у загальній площі сільськогосподарських угідь.		Не менше ніж в минулому звітному періоді
I-19	Площа орних земель (ріллі) та їх частка у загальній площі території; - площа сільськогосподарських угідь	Площа орних земель (ріллі) та їх частка у загальній площі території; - площа сільськогосподарських угідь	За даними відповідного підрозділу Херсонської МТГ, уповноваженого зберігати інформацію про інвентаризовані землі громади.	-
I-20	Вміст органічного вуглецю (гумусу) у ґрунтах сільськогосподарських угідь	Усереднене значення вмісту органічного вуглецю (гумусу) у ґрунтах сільськогосподарських угідь	за результатами агрохімічної зйомки ґрунтів громади.	-
I-21	Площа відновлених земель та екосистем, площа рекультивованих земель та земель, на яких проводяться	Площа орних земель (ріллі) та їх частка у загальній площі території; - площа сільськогосподарських угідь	За даними відповідного підрозділу Херсонської МТГ,	-

	заходи з консервації		уповноваженого зберігати інформацію про інвентаризовані землі громади.	
I-22	Площа територій національної екологічної мережі	Площа територій національної екологічної мережі	За результатами розробки схеми екомережі громади, яка уточнить положення регіональної схеми екомережі Херсонської області.	Після затвердження Схеми екомережі – не пізніше ніж в минулому звітному періоді
I-23	Кількість територій та об'єктів природно-заповідного фонду, площа земель територій та об'єктів природно-заповідного фонду та їх частка у загальній площі території	Кількість територій та об'єктів природно-заповідного фонду, площа земель територій та об'єктів природно-заповідного фонду та їх частка у загальній площі території	За даними відповідного підрозділу Херсонської МТГ, уповноваженого зберігати інформацію про інвентаризовані землі громади.	Не менше ніж в минулому звітному періоді
I-24	Здійснення стратегічної екологічної оцінки під час розробки проєктів містобудівної документації	Відсоток містобудівної документації,	За даними відповідного підрозділу Херсонської МТГ, уповноваженого проводити зберігати інформацію про процедури СЕО ДДП.	100% за звітний період
I-25	Індикатор ЦСР 3.8.1. Частка осіб, які курять, серед жінок віком 16–29 років, %	Частка осіб, які курять, серед жінок віком 16–29 років, %	Дані відповідних підрозділів Херсонської МТГ, Держстат	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-26	Індикатор ЦСР 3.8.1. Частка осіб, які курять, серед чоловіків віком 16–29 років, %	Частка осіб, які курять, серед чоловіків віком 16–29 років, %	Дані відповідних підрозділів Херсонської МТГ, Держстат	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-27	Індикатор ЦСР 3.7.1. Рівень охоплення імунопрофілактикою згідно з Національним календарем щеплень (відповідно до медичних показань), %	Рівень охоплення імунопрофілактикою згідно з Національним календарем щеплень (відповідно до медичних показань), %	МОЗ, Дані відповідних підрозділів Херсонської МТГ	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-28	Індикатор ЦСР 3.7.1. Кількість отриманих тяжких травм внаслідок транспортних нещасних випадків/ДТП, на 100 000 населення, % (від рівня 2015 року	Кількість отриманих тяжких травм внаслідок транспортних нещасних випадків/ДТП, на 100 000 населення, % (від рівня 2015 року	Держстат, МОЗ, Мінінфраструктури	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-29	Кількість ділянок, на яких реалізовані заходи з інженерної підготовки та захисту території	Площа територій на яких реалізовані заходи з інженерної підготовки та захисту території, га/рік;	За даними відповідного підрозділу Херсонської МТГ	100% за звітний період
I-30	Забезпеченість зеленими насадженнями загального користування, що мають	Частка ділянок по створенню зелених насаджень загального	За даними відповідного підрозділу	Збільшення порівняно з минулим періодом, проте, не

	необхідний рівень ландшафтного впорядкування та благоустрою	користування, що мають необхідний рівень ландшафтного впорядкування та благоустрою, га/ % від загальної площі населеного пункту;	Херсонської МТГ дані дистанційного зондування землі (космоснімки Sentinel 2) інформація про площу території громади	менше ніж в минулому звітному періоді
I-31	забезпеченість домогосподарств садибної житлової забудови підключенням до централізованої системи водопостачання	Кількість домогосподарств садибної житлової забудови, підключених до централізованої системи водопостачання, % від загальної кількості	Статистична звітність суб'єктів господарювання	Збільшення порівняно з минулим періодом, проте, не менше ніж в минулому звітному періоді
I-32	забезпеченість домогосподарств підключенням до централізованої системи водовідведення	Кількість домогосподарств, підключених до централізованої системи водовідведення, % від загальної кількості	Статистична звітність суб'єктів господарювання	збільшення порівняно з минулим періодом, проте, не менше ніж в минулому звітному періоді
I-33	обсяг відсортованих вторинних ресурсів	Обсяг відсортованих вторинних ресурсів, тонн/рік, % від загального	Статистична звітність суб'єктів господарювання	Покращена тенденція порівняно з минулим періодом, проте, не менше ніж в минулому звітному періоді
I-34	забезпеченість домогосподарств договорами на вивезення відходів	Кількість домогосподарств що уклали договір на вивезення відходів, % від загальної кількості	Статистична звітність суб'єктів господарювання	Збільшення порівняно з минулим періодом. проте, не менше ніж в минулому звітному періоді